

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin Görsele Desteklerin Kullanımı

Martin E. Block, Ph.D.

OSB'li Bireylerin Güçlü Yönleri

- Görsel bilgilerin işlenmesi
- Ayrıntılara veya seçilen ilgi alanlarına dikkat
- Duyusal algı
- Sade bellek
- Kural öğrenme
- Rutin yönelimi

OSB'li Bireylerde Karşılaşılan Zorluklar

- İşitsel işleme (özellikle dil becerileri)
- Fikirleri, materyalleri, etkinlikleri organize etmek
- Dikkat (dağınık / değişebilen)
- İletişim (özellikle sosyal ve sözlü olmayan)
- Zaman kavramları
- Rutinlere ve ilgi alanlarına bağlanma

Yürütücü İşlevler

Yürütme işlev, düşüncelerimizi, eylemlerimizi, duygularımızı ve davranışlarımızı izleme ve kontrol etme şeklimizdir.

- Plan yapma,
- Sezgi,
- Organize etme,
- Tahmin etme,
- Ket vurma/engelleme, yeteneklerine olanak sağlar.

Yürütücü İşlev

- Aşağıdaki durumlarda yürütücü işlevlere ihtiyacımız olur:
- Beklenmedik durumlar
- Konsantre olma gereksinimi
- Uyum sağlama veya değişim gereksinimi

Yürütücü İşlevlerin Fonksiyonları

- **Engelleme (inhibe etme)** - Engelleme (inhibe etme)
- Eylemleri ve düşünceleri durdurma dahil kişinin davranışını uygun zamanda durdurma yeteneği.
- **Değişim (shift)**- Bir durumdan diğerine özgürce hareket etme ve duruma uygun şekilde yanıt verebilmek için esnek düşünme yeteneği.

Yürütücü İşlevlerin Fonksiyonları

- **Duygu Kontrolü** –Rasyonel düşünceyi kullanarak duygusal tepkileri ayarlama yeteneği.
- **Başlatma** - Bir göreve veya faaliyete başlama ve bağımsız olarak fikir, yanıt veya problem çözme stratejileri oluşturma yeteneği.

Yürütücü İşlevlerin Fonksiyonları

- **Materiyallerin organizasyonu**- Çalışma, oyun ve depolama alanlarının düzenlenmesi yeteneği.
- **Kendi kendini izleme (monitör etme)** – Kişinin kendi performansını izleme ve bunu ihtiyaç duyulan veya beklenen bazı standartlara göre ölçme yeteneği.

OSB'li Çocuklarda **Yürütücü İşlevlerdeki** Bozulma Alanları

- İnhibasyon
- Tahmin Etme
- Bilişsel Esneklik
- Organize Etme
- Çalışma Belleği
- Zaman Yönetimi

OSB'de Yürütücü İşlev Bozukluğu

• Temel Eksiklikler

- İnhibasyon
- Bilişsel esneklik
- Çalışma belleği
- Plan yapma
- Organize etme
- Tahmin
- Kendini izleme (monitör etme)

Geleneksel Modellerin Sınırlılıkları

- **Sözlü Dilin Kullanımı:** Sınırlı katılım ve işleme yeteneği (yüksek işlevli bilişsel yeteneği olan öğrenciler için bile)
- Özellikle deyimler, karmaşık yapı ve soyut kavramlar.

Geleneksel Modellerin Sınırlılıkları

- **Modelleme Kullanımı:** ilgili ipuçlarına katılmama, zihin teorisi zorlukları
- **Pekiştirme:** Özellikle sosyal olan pekiştirme, alakalı veya anlamlı değildir. Yürütücü işlevler, sonuç ve davranış arasındaki bağlantıyı etkiler.

Görsel Destek

Hatırlatma: OSB'li Bireyler,

- Görsel öğrenicilerdir
- Sözel dilde zorlanırlar

Görsel Destekler

- Görseller geçici değildir (sözlü kelimeler gibi kaybolmazlar) ve dikkatsizliği, zayıf çalışma belleğini, organize etme zorluğunu telafi ederler
- Görseller, neyin önemli olduğunu anlamaya veya göstermeye yardımcı olur

OSB ve Görsel Destekler

Bağlantısal Farklılıklar

- Detaylara odaklanmada güçlük
- Anlam çıkarma zorluğu
- Nelerin ilgili ayrıntılar olduğunu bilmede güçlük

Görsel Destekler

- Başlangıcı ve sonları vurgular
- Görevlere ve materyallere yaklaşmanın rutinlerini ve yollarını belirler
- İlgili ayrıntıları vurgular

Görsel Destek Seviyeleri

- Fiziksel Yapı
- Programlar
- Çalışma Sistemleri
- Rutinler ve Stratejiler
- Görev Düzenleyici (görev analizi)
- Savaşlar

Fiziksel Yapı

- **Açıkça tanımlanmış alanlar olduğunda öğrenciler o alan için beklentilerin ne olduğunu görsel olarak görebilir**
- **Görevi veya etkinliği destekleyen görsel yapı olması**
- **Neden buradayım ve ne yapmam gerekiyor sorularını yanıtlar**

Sınıflardaki Fiziksel Yapı

Fiziksel Yapı

Fiziksel Yapı

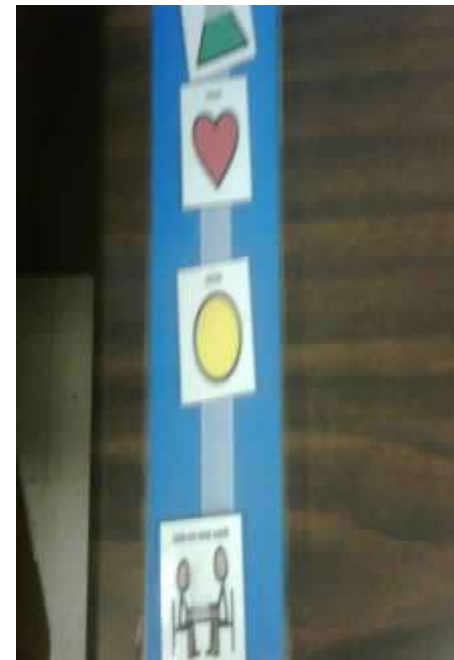
Beden Eđitiminde Fiziksel Yapı

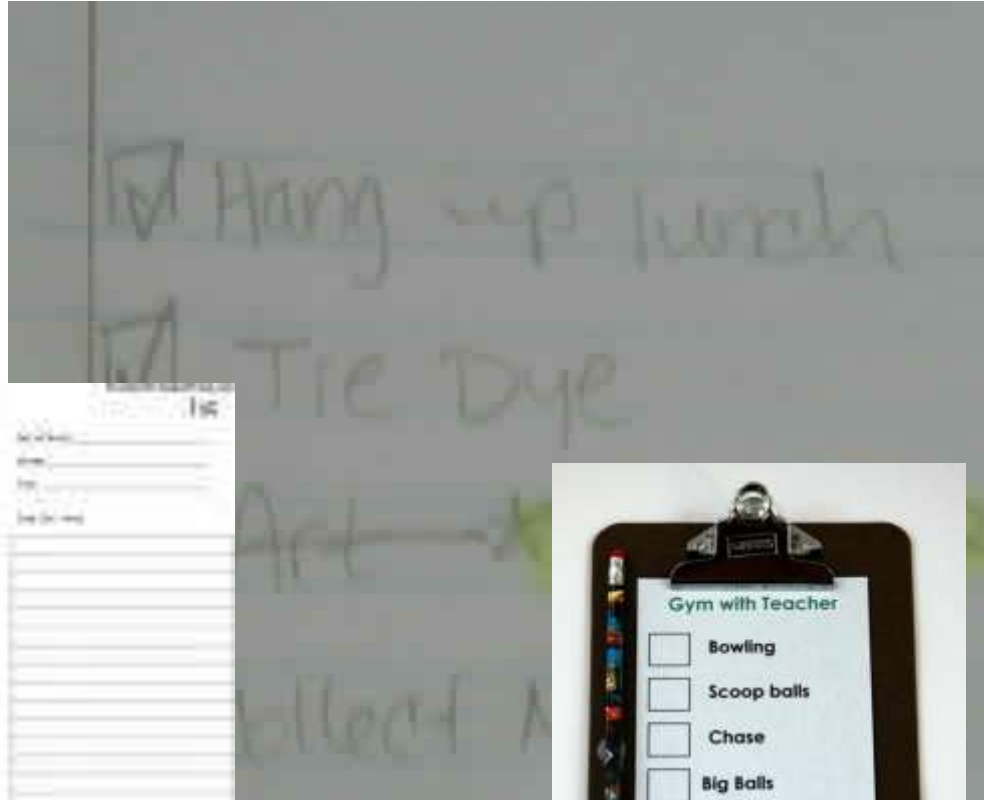
- Belirgin görsel işaretlere sahip istasyonlar
- Boşlukları işaretleme için koni ve halat kullanımı
- Boşlukları işaretleme için mat kullanımı

Programlar/ Planlayıcılar

- Kişiyeye hangi etkinliklerin hangi sırayla gerçekleşeceğini anlatan bir görsel (nesnelere, resimler veya kelimeler) sağlar.
- Program, yürütücü işlevlerdeki ve dildeki eksiklikleri telafi eder.
- Bir öğrencinin becerilerine uyacak şekilde değiştirilebilir ancak tamamen kaldırılamaz.

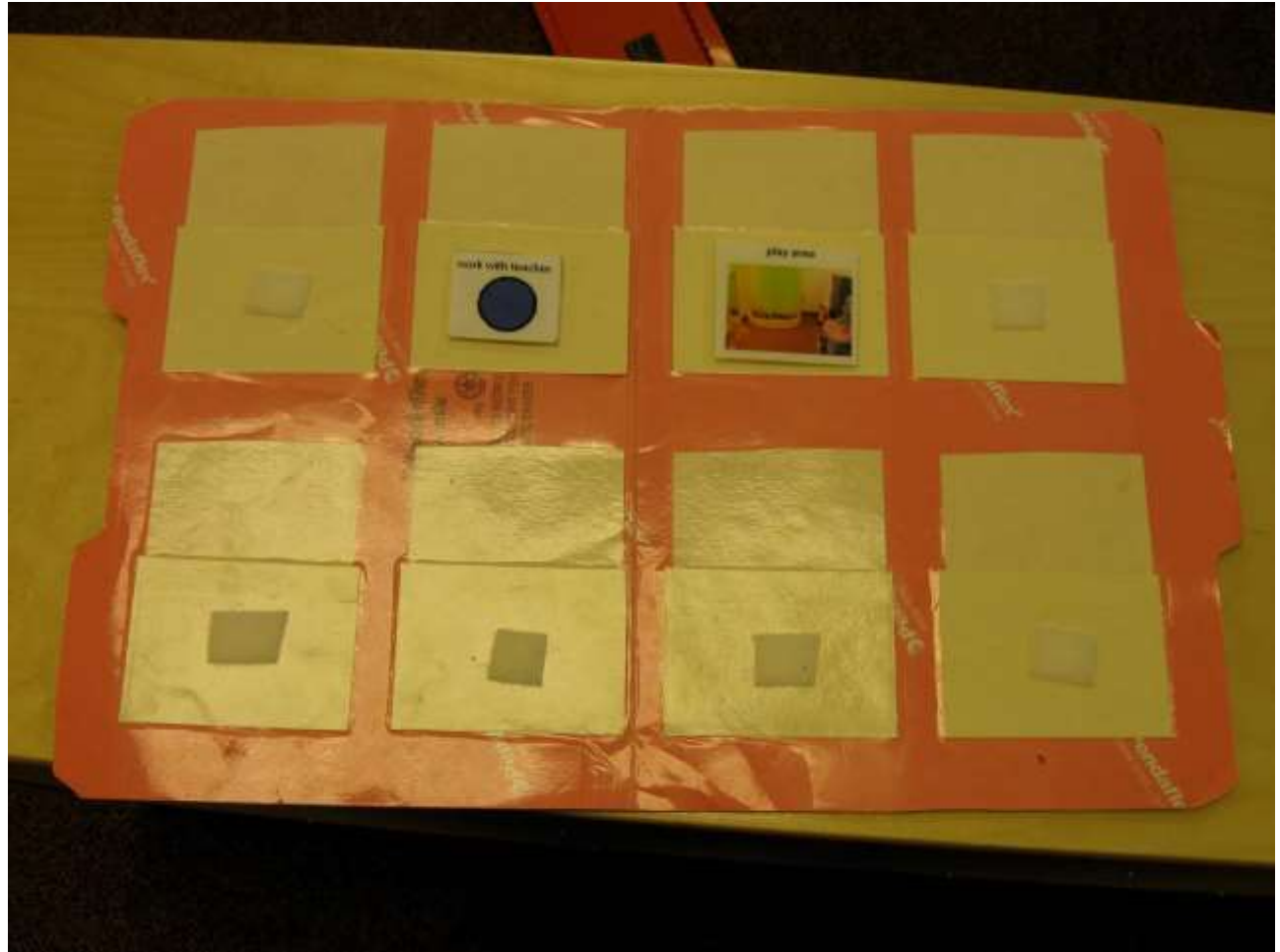
Yazılı Programlar

Programlar

Programlar

Çalışma Sistemleri

- Görev ne?
- Ne kadar yapmam gerekiyor?
- Bitirdiğimi nasıl anlarım?
- Sırada ne var?

Çalışma Sistemleri

Çalışma Sistemleri

- Öğrenciye görsel ipuçlarına dikkat vermeyi öğretir (sözlü yönergeler yerine)
- OSB'li öğrenciler için bağımsızlığı teşvik eder
- Öğrencilerin nereden başlayacaklarını veya nasıl ilerleyeceklerini planlamaları gerekmez

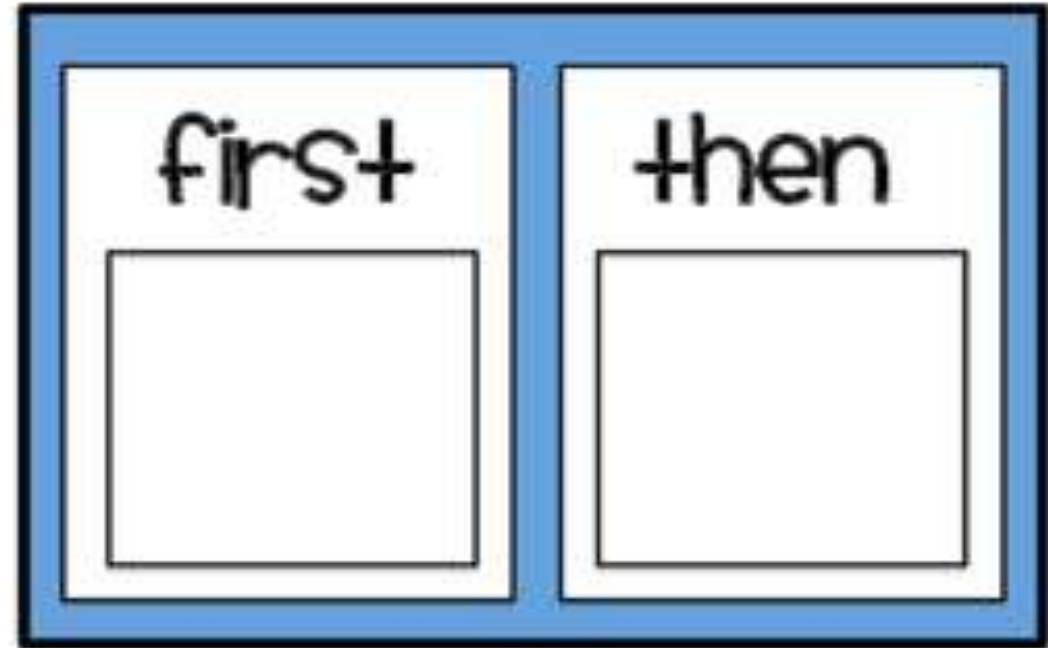
Rutinler ve Stratejiler

- Bir görevi yerine getirmek ve duygusal ve yürütücü işlev ihtiyaçlarını karşılamak için görsel olarak sunulan sekanslar
- Beklenmedik, istenmeyen veya zor durumlar için planlama
- Önce-sonra kullanımı
- İstenilen bir görevi daha az istenen bir görevle eşleştirir

Rutinler ve Stratejiler

Rutinler ve Stratejiler

Rutinler ve Stratejiler

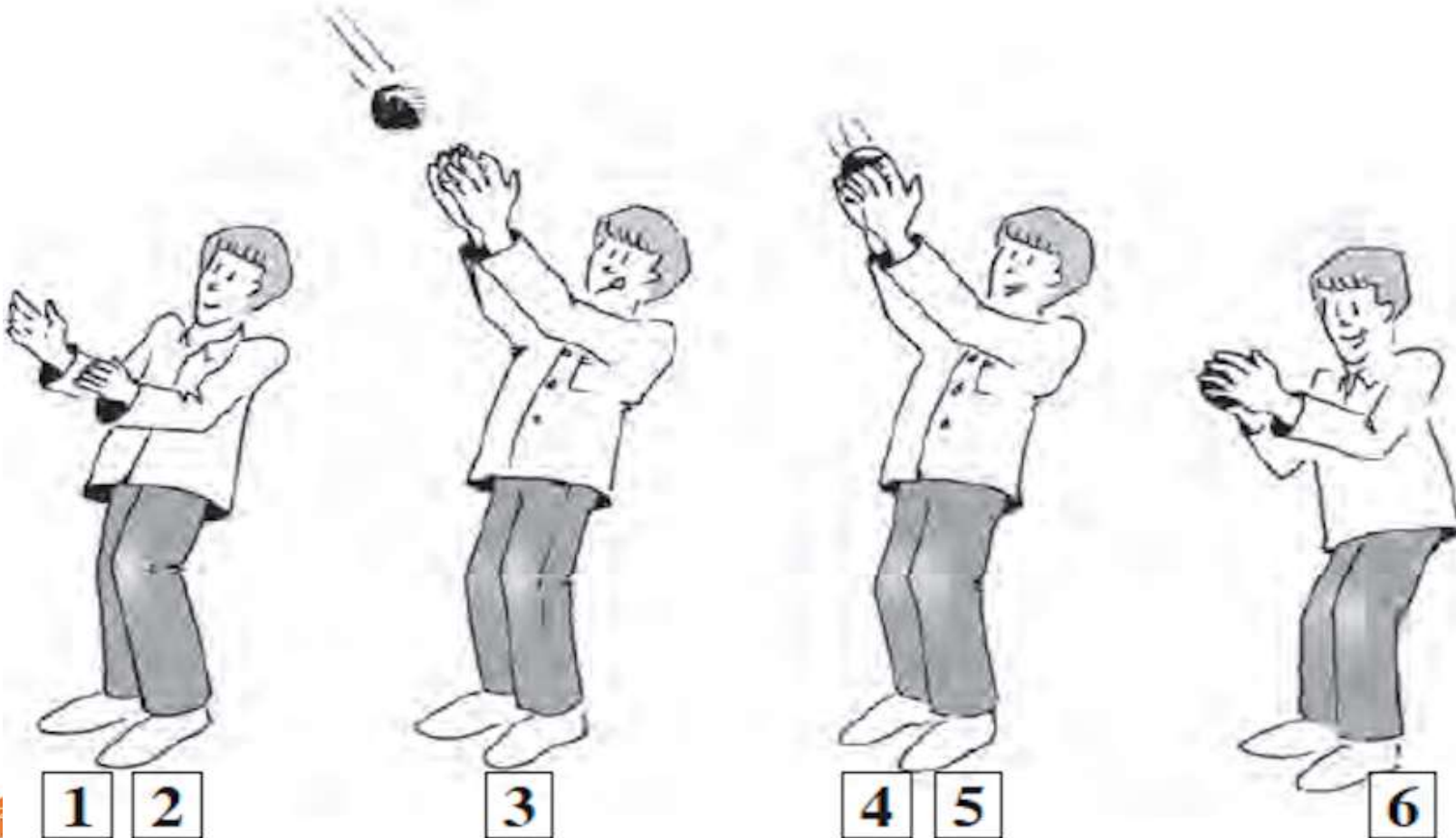

Görev Düzenleyici (görev analizi)

- Bir becerinin nasıl gerçekleştirileceğinin görsel olarak adım adım gösterimi.

Bir Topu Yakalama

1-2: Eyes on Ball

3: Hands Out

4-5: Grab Ball

6: Pull Ball In

Öne Fırlatmak

1. Hedefe doğrulmak

2. Dirsek yukarı, topu kulağın yanına koy

3. Diğer ayakla adım

4. Kolu ileriye taşımak

Sayaçlar

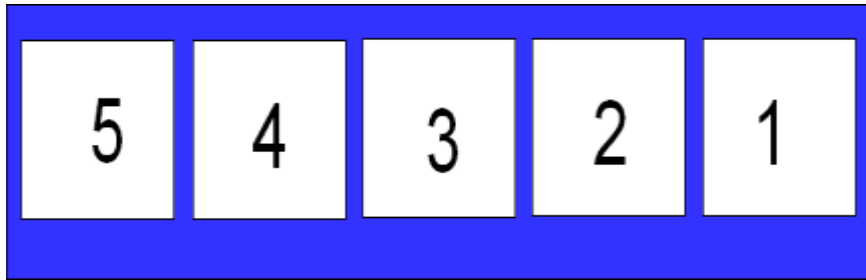

- **Sauyaçlar řu maddeleri çocuğun bilmesine yardımcı olur:**
  - Kaç tane yapmaları gerekiyor
  - Bitmesine kaç tane kaldı
  - Ne zaman bitirdi

Sayaçlar

Sayaçlar

Video

Video

Özet

- OSB'li çocukların güçlü (görsel) ve zayıf yönleri (sözel anlama, yürütücü işlevler) vardır.
- Görsel destek sağlama OSB'li çocukların güçlü yönlerinden yararlanır ve zayıflıkları gidermeye yardımcı olur.
- Amacınız ve ihtiyaçlarınız için kendi görsellerinizi oluşturmak kolaydır .